

TIDNING FÖR DEN SOCIALDEMOKRATISKA KVINNORÖRELSEN.

Utgiven av Socialdemokratiska Kvinnokongressens Verkställande Utskott.

Stockholm 1909, A.-R. Arbetarnes Tryckeri

N:r 2
Februari

Prenumerationspris:
1: 20 pr helt år, 60 öre pr halvt
och 30 öre pr fjärdedels år.
Lösnummer 10 öre.

För redaktionen:
RUTH GUSTAFSON
Hagagatan 18, IV. ö. g.
STOCKHOLM.

För expeditionen:
Elin Lindley, Tunnelgatan 1 B, I
Stockholm.

1909

Borgmästare Carl Lindhagen

har tagit steget fullt ut och ingått i det socialdemokratiska partiet.

Det är i och för sig själv intet förvånande, då vi, och många med oss, sedan länge vant oss vid att räkna Carl Lindhagen som en av de »våra». Det bör emellertid särskilt glädja våra kvinnor, att den främste kämpen för kvinnornas rätt i detta land även formellt anslutit sig till vårt parti. Vi kunna framförallt glädjas åt riksdagsgruppens 34:de ledamot och hälsa honom välkommen, enär han alltid representerat de vida vyernas ideella politik, och i denna politik förstått att förena praktisk klokhet och hänförelse för det sanna och rätta.

Därtill har hr Lindhagen varit, för en man så sällsynt, förstående för kvinnornas rätt och för deras uppfattning och ståndpunkt till de stora frågorna.

Vi hoppas livligt, att medlemskapet i vårt parti för hr Lindhagen

icke skall förpliktiga till något avkall på de principer, som förut ledde honom till strid för rätt åt de tillbakasatta och utplundrade i vårt land och bland dem, icke minst, nationens kvinnor.

Från riksförsamlingen.

Det har alltid sitt nöje att någon gång vara åskådare och åhörare i den församling män, som har samhällets utveckling eller reaktion till stor del på sitt ansvar.

Särdeles nöjsamt är det, att endast titta på våra »farbröder», då många utav dem, om man har något sinne för humor, kan bereda en ett gott skratt. Men oftast är man allvarlig, ty ständigt föres tanken på det omöjliga uti, att många riksdagsmän, som till synes äro så självsäkra och oberörda, skulle någonsin i en ömtålig och human fråga kunna fatta sitt beslut med hänsyn till känsla eller medkänsla ens, och vi veta ju alltför väl, att »principer» och »taktiken» äro de bestämmande måtten.

Vår grupp skiljer sig väsentligt från det vanliga utseendet och, vi tro det, även i arbetet för samhället från de andra.

Vi hade tillfälle att vid remissdebatten höra de våra, isynnerhet hr Branting kontra justi-

tieministern, vilken senare, som bekant, absolut tvådde sina händer i fråga om alla åtal och domar under »systemet» Peterson.

»Gruppen» följde med spant intresse hövdingens tal och sågo innerligt belåtna ut åt »avbasningen». En av de yngre stod litet avsidet och mönstrade något överlägset församlingen i salen

och på läkterne, och då som alltid, när vi se den partivännens, flög en retsam tanke genom hjärnan, att den belättna minen kanske var en följd av vissheten om att det nog dröjer än en tid innan de "konkurrerande kvinnorna" få plats i själva kammaren, utan få nöja sig med att följa riksdagsarbetet från åhörare- och referentläkterne.

Hr Nordströms i Höglunda riksbekanta interpellation till statsministern, om regeringen vidtagit åtgärder mot den socialistiska faran, var ju dräplig, och med intresse väntades statsministerns svar. Det kom också den 3 febr. och lovade excellensen, efter sin "kritik" av det socialdemokratiska partiet, att regeringen skulle om så erfordrades hos riksdagen anhålla om nya medel (klasslagar) för att hålla vårt parti vid den lagbundna samhällsordningen. Så, nu veta iv det.

Hr Nordström tackade för denna lovade hjälp i striden mot det socialistiska eländet, mot de "farliga baciller" och "vilda djur" han ansåg oss alla vara.

Nå, vår fraktion hade ju de sina som försvarade vår rörelse, och isynnerhet hr Branting gav i ett glänsande anförande både "Höglunda", stats- och civilministrarna lärdomar om socialismens idéer och vår rörelses kamp mot det bestående kapitalistiska systemet. Det hela artade sig till en livlig diskussion om partiprogrammet och arbetarörelsens medel för målet.

Och hr Nordström är väl övertygad i sitt medvetande om att han gjort fosterlandet en stor tjänst genom sitt mod att börja en verklig strid mot "the socialister".

Utav motionerna äro många av intresse och främst de som burits fram av fraktionen, samt de som på något sätt beröra kvinnornas område.

Sälunda har hr A. C. Lindblad, Gbg, motionerat om tillsättande av ett rättegångsbitråde i Stockholm, Göteborg, Malmö, Örebro och Hernösand för tillhandahållande av genom olycksfall i arbete skadade arbetare med kostnadsfri rättegångshjälp;

hr Kristenson m. fl. om nedsättning

av skolläkares arvode från 2 kr. till 1 kr. pr lärjunge;

hr Lindberg, Oxie: om beskattning av utländska arbetare;

hr Kristenson: om borttagande av dödsstraffet;

Hr Lindley: om strejkrätt för sjömän, för att kunna tillvarata ekonomiska intressen.

hr Fürst: om antagande av det i följd av k. m. t. framlagda förslaget om förbud för kvinnors användande i industriellt nattarbete;

hr Lundgren m. fl.: om ett anslag av 25,000 kr. åt föreningen för kustvård av skrofulösa barn till uppförande av ännu en sanatoriebyggnad vid Apelviken vid Varberg, o. s. v.

Bland de motioner som särskilt ha vårt intresse, är dels hr Lindbergs, då vi kvinnor här i Stockholm något arbetat för dess syfte, och naturligtvis hr Fürsts motion. Vi ha icke ändrat uppfattning sedan förra året, varför vi ha anledning att i nästa "Morgonbris", i en särstående artikel, återkomma till denna fråga.

Så ha vi kungl. maj:ts nädiga proposition nr 12 "angående tillsättning av prästerliga tjänster".

I detta förslag är det § 26 som särskilt är värd uppmärksamhet, där det medges "rösträtt vid prästval åt en var i församlingen mantalskriven välfrejdad man eller kvinna som uppnått 21 års ålder och äger för egen del i kyrkostämmas överläggningar och beslut deltaga. Hustru till röstberättigad man äge ock, även om hon icke är berättigad att deltaga i kyrkostämmas överläggningar och beslut, rösträtt vid prästval i församlingen, där est hon är välfrejdad och uppnått 21 års ålder."

Regeringen vill antagligen härmed manifesteras sin "sympati" för kvinnorösträtten, och på samma gång på förhand förvissa sig om, ifall rösträtt åt kvinnorna skall bliva en garanti för högerns arbete eller ej.

Det hade varit bättre om man medgivit kvinnorna liknande rätt vid sådana yal som verkligt kunde befrämja hennes intressen i samhället. *Vesta.*

rationen, som i vårt land länge synes ha legat utanför kvinnornas intresssfär, churu det av många skäl borde vara just motsatsen. Kooperationen i den form, som här närmast avses, konsumenternas sammanslutning för att medelst gemensamma inköp av livsfrödenheter nedbringa levnadsomkostnaderna, har ju ett mål; som på det närmaste berör alla de kvinnor, vilka i sin dagliga gärning oupphörligt ställas inför just detta problem. Och att konsumtionsföreningen därjämte lämnar största möjliga garanti för varornas goda kvalitet och en i allo reel behandling, är ju ytterligare ägnat att öka husmödrarnas intresse för densamma. Inte kan man väl heller förutsätta brist på uppskattning bland kvinnorna v de övriga fördelar Kooperationen bjuder: uppfostran till omtanke och sparsamhet, kreditsystemets motarbetande och en omorganisation av näringslivet, varigenom detta i första hand inriktas på att tillfredsställa konsumenternas behov, ej såsom ofta nu främst på att tillgodose de många mellanhändernas profithunger. I själva verket ligger Kooperationen kvinnornas intressen så nära, att det, såsom en talare uttryckte sig vid den internationella kooperativa kongressen i Cremona förliden höst, "synes förvånande att det inte var en kvinna, som gav första uppslaget till de kooperativa strävandena". I stället har det som bekant varit män, som från början fört fram de kooperativa i erna och som också länge varit ersamma om att praktiskt realisera dem.

Rätt snart kom man emellertid till insikt om, att om också männen voro de egentliga kooperatörerna, som hade inflyttat och ledningen i de kooperativa företagen, så berodde dessas framgång dock i hög grad på de kvinnliga familjemedlemmarnas intresse för och "tröhet" mot saken. Som en viktig orsak till de franska konsumtionsföreningarnas ringa framgång uppges t. ex. kvinnornas likgiltighet för densamma. Vilken storartad hjälp kvinnorna kunna bringa de kooperativa företagen, framgår däremot av den verksamhet, som utövats av "women's cooperative guilds" i England. Dessa organisationer, som från sin uppkomst på 1880-talet alltjämt tilltagit i antal och betydelse, och nu omfatta omkring 24.000 kvinnor, stå visserligen utanför de egentliga konsumtionsföreningarna, men arbeta i närmaste samförstånd med dessa, var och en på sin ort. De ha till närmaste uppgift att sprida intresset för de kooperativa ideerna, att utföra upplysnings- och agitationsarbete, tillföra konsumtionsföreningarna nya medlemmar och göra dessa till intresserade kooperatörer, ej blott kunder i den kooperativa affären. Vidare ha de hållit troget vakt kring de kooperativa principerna, bl. a. genom ett bestämt avståndstagande från varje form av kreditsystem, de ha använt sitt inflytande till att bannlysa "svettade" varor från de kooperativa affärerna,

Kooperationen och kvinnorna.

Ur "Social Tidskrift" hämta vi följande artikel av fru E. Broomé, vilken säkert har sitt intresse för "Morgonbris" läsare. Som den är bra lång, delas den på två nummer och skola vi för vår del i nästa "Morgonbris" giva vår tanke i själva frågan. Fru Broomé skriver: Det intresse för social verksamhet, som efter hand blir allt mer framträdande hos kvinnorna, gör det naturligt att uppställa frågan, inom vilka områden på det sociala arbetsfältet kvinnliga krafter bäst kunna tillgodogöras. Hittills har det i främsta rummet varit inom välgörenhetsarbete eller över huvud taget på sådana områden, där

det gällt att taga hand om barn, nödställda och värnlösa, som kvinnorna tagit i anspråk. Men bemödandena tt lindra nöd föra snart över till önskan att förekomma nöd — eller borde i alla händelser göra det — och i samma mån som kvinnorna få blicken öppen för de sociala missförhållanden, som ofta äro nödens djupaste orsak, vaknar mer och mer deras lust att taga del i sådan samhällsnyttig verksamhet, som avser att undanröjda dessa missförhållanden. Irom nykterhetsarbetet och folkbildningsarbetet t. ex. äro numera många kvinnor verksamma vid männens sida. Det är ett socialt arbetsfält, koope-

liksom de uppmuntrat till användning av kooperativt tillverkade artiklar. Sitt intresse för goda arbetsförhållanden ha de ådagalagt genom att verka för tidigare stängning av de kooperativa affärerna och andra åtgärder till de där anställda biträdenas bästa.

Men på samma gång, som de kooperativa gillena i England tjänat kooperativens sak, ha de ock i hög grad tjänat kvinnorna själva. De ha för dem varit en utmärkt skola, ej blott i allt som rör kooperativet, utan även i allmän medborgerlig bildning. En hel del samhällsfrågor, som särskilt ligga kvinnornas intressen nära, ha upptagits till behandling inom "gillena", och sålunda ha många kvinnor där fostrats till gagnande social verksamhet av olika slag. Framst har man naturligtvis inom gillena kunnat finna kvinnor med goda förutsättningar att direkt delta i ledningen av de kooperativa företagen; och allt oftare börjar det också förekomma, att en och annan kvinnlig styrelseledamot med männen delar ansvaret för skötseln av en konsumtionsaffär.

Förebilden i England har i åtskilliga länder lett till efterföljd. Sålunda har en gillesrörelse — om än i betydligt ringare omfattning — uppstått bland kooperativt intresserade kvinnor exempelvis i Skottland, Irland och Holland. Även i vårt land existerar sedan någon tid en gillesrörelse, vilkens hastiga utbredning bildar ett nytt moment i vår kooperativa historia. För de ledande inom vår centrala kooperativa organisation, "Kooperativa förbundet", har det länge stått klart, att värdefulla insatser i rörelsen borde kunna göras av kvinnorna, och mycket arbete har nedlagts på att vinna deras intresse för saken. Konsumtionsföreningarna stå hos oss i regel öppna för kvinnor såväl som för män, men mestadels utgöra de senare en högst överväldigande majoritet, och mycket sällsynt är det, att kvinnor såsom styrelsemedlemmar ha va del i ledningen av dessa organisationer. I en del föreningar motverkas kvinnornas medlemskap genom bestämmelsen att endast en medlem av samma familj får tillhöra organisationen, men även då så ej är fallet, blir det oftast mannen, som där ensam representerar familjen. Kvinnorna ha i stället börjat bilda "gillen" vid sidan av föreningarna i likhet med den engelska förebilden och med ungefär likartat program. Det första svenska kooperativa kvinnogillet bildades i Eskilstuna nov. 1906, och rörelsen har sedan gått hastigt framåt. Redan efter mindre än ett år kunde gillena — då 32 till antalet — sända ombud till den första kvinnogilleskongressen i Stockholm, som bl. a. ledde till bildande av en centralorganisation, "Kooperativa kvinnogillesförbundet". Bildningen av nya kvinnogillen har sedan alltjämt fortgått med rask fart, så att organisationen nu räknar ej mindre än 103 gillen med omkr. 3,500 medlemmar.

Utan tvivel vittnar denna snabba ut-

veckling om ett kooperativt intresse hos kvinnorna, som rätt tillvarataget innebär rika löften för kooperativens framtid i vårt land. Ej heller kan det bestridas, att det behov man genom kvinnogillena söker tillmötesgå, behovet av flera krafter för det ideella upplysningsarbetet, gör sig starkt gällande inom vår kooperativa rörelse. Och dock kan man uppställa den frågan, huruvida den inslagna vägen, bildandet av separata kvinnoorganisationer vid sidan av de till större delen manliga konsumtionsföreningarna, är betingat lycklig.

Det lysande exemplet från England, där den kvinnliga gillesrörelsen utövat ett storartat och erkänt lyckobringande inflytande, synes ju kraftigt manna till efterföljd. Men det kan å andra sidan ej förnekas, att vad som i ett visst land och vid viss tidpunkt kan vara förträffligt, blir det i mindre grad under andra och olikartade förhållanden. (Forts.)

ELLEN HAGEN.

Mot det vilande rösträttsförslaget

anordnade Stockholms arbetarekommun ett offentligt möte den 31 jan. i cirkus, som var besökt av över 2,000 personer.

Av de fyra talen på mötet och den antagna resolutionen fick högern och dess regering klart besked om, att ännu är icke rösträttsstriden slut, trots de genom en låg kompromiss förfuskade en reform, som folket arbetat för en hel människoålder.

Vi återge här ett av talen vid mötet, som ju har sitt särskilda intresse för oss kvinnor.

Fru Ellen Hagen talade briljant och satiriskt om

Proportionell rättvisa:

"Representationens fullkomlighet vilar därpå att så mycket som möjligt förena alla enskilda intressen till gemensamt nyttiga ändamål." Orden äro 1809 års konstitutionsutskotts, och bättre har inte representationens syfte framställts sedan dess. I dessa jubileumsfesternas tider kunde det inte vara ur vägen att hugfästa även detta minne av svensk statsmannavisdom; 1909 års konstitutionsutskott är i så fall närmast till det och det kan inte göra det bättre än genom att yrka avslag på det föreliggande ofullkomliga rösträttsförslaget. Ty ofullkomligt är väl detta förslag, som uppger sig vila på personlighetsprincipen men som utesluter mer än varannan person: kvinnorna och männen i ål-

derm 21 till 24 år. I det nya proportionalistiska systemet tycks ingå att även rättvisan skall vara proportionell — fast medges måste att proportionerna äro väl ojämna.

Det är nu 25 år sedan den första motionen om kvinnans rösträtt väcktes. Skälen därför ha under dessa år framförts så ofta att skälen emot praktiskt sett äro döda. Argumenteringens tid borde vara förbi, opinionen är säkerligen nu så upplyst och förberedd på det oundvikliga att intet missnöje vore att befara om riksdagen redan nu antog som vilande ett grundlagsförslag om valrätt och valbarhet för kvinnor. Men våra lagstiftare äro underliga, de avstå frivilligt från det äreminne för alla tider som vore dem förbehållet om de med ett lyfte hela det svenska folket upp till medborgarskap. Trots den ringa andliga sympatien mellan våra feministor och första kammaren måste kvinnorna i år sympatisera med första kammarmotionen om avslag på rösträttsförslaget, ty de hälsa med glädje avslaget på varje förslag som inte tar kvinnorna med. Man talar om männens långa rösträttskamp och hänvisar kvinnorna att vänta. Är det förnuftigt detta förhållande? Här är ju inte fråga om någon affär, här gäller det godkännandet av ett rättfärdigt krav.

Och den kvinnliga rösträttsverkningar? Först och främst skulle de visa sig i gedignare och billigare kvinnouppfostran. Vidare: det är grymt att de kvinnorna vänta att förbättra sina vinor, då tusende stå vid svältgränsen och då de gamla kvinnornas öden bilda ett av de mörkaste kapitlen i vår kulturhistoria. Det är dystert när riksdagen ägnar timmar att pruta på eller avslå en fattig änkas understöd på ett par hundra kronor, medan miljoner med mindre betänksamhet offras på företag, där pengar rinna bort av brist på kontroll. (Applåder.) Det ligger nära att anta att kvinnorna skulle komma med större barmhärtighet, med rimligare proportioner. Rätten att vara med ha kvinnorna såväl som urgdomen i kraft av den sanning som uttryckts: rätten har den som står närmast i förbund med framtiden."

Anförandet mottogs med livliga applåder.

Margarinstriden.

Vid det av Stockholms arbetarekommun anordnade stora mötet i margarinstridsfrågan fick man en pinsam känsla av att kvinnorna äro i många fall kemiskt rena för intresse. — Det är väl ändå ytterst kvinnan, som sköter hemmets finanser och som bestämmer var skåpet skall stå — åtminstone köksskåpet — även vad som skall finnas i skåpet, antingen det nu är margarin eller natursmör. Måste det nu vara margarin, är det ju tydligt och klart, att det ej bör ha varken Pellerins eller Zeniths märke, utan just precis vår egen fabriks, det kooperativa förbundets.

Det är bedrövligt att behöva konstatera frånvaron av intresse i en så pass viktig fråga nos kvinnorna, och vi vilja hoppas att de skola taga skadan igen vid de möten vi antaga de kooperativa kvinnogillena komma att anordna landet runt. Att icke saken berör blott de kvinnogillena tillhörande kvinnorna utan alla, som äro intresserade av de sociala striderna och de fördelar den arbetande klassen kan kämpa sig till genom dem är ju klart.

Just i en sådan fråga som den nu berörda borde männen kunna inse vikten utav att kvinnorna äro med i kampen. Visserligen komma männen ju hem från ett sådant möte som detta på A-salen och säga sina hustrur, att nu få ni icke mer köpa av Pellerins eller Zeniths margarin, ej heller i de butiker som

rihandah... dessa margarinsorter, men att sedan få kvinnorna att följa uppmaningen blir nog ej så lätt. Nej, kvinnorna måste ha klart för sig stridens innebörd och verkligen kunna förstå att "här kunna vi göra en betydelsefull insats". Då, men också först då, kunna kvinnorna effektivt delta. Därför vore det önskligt att kvinnoklubbarna även toge upp frågan och hos sina respektive medlemmar försökte inskräpa betydelsen av deras insats i denna strid. A. F. r.

Till kvinnoklubbarna!

»Morgonbris» måste spridas till alla arbetarkvinnor *därför*, att den är deras egen tidning.

»Morgonbris» måste spridas *därför*, att den är *lönearbeterskans* och *arbetarhustruns* bästa agitator.

»Morgonbris» måste anses som kompletterande partipressen, då den kan arbeta för alla de speciella frågor, som beröra kvinnan på arbetsmarknaden och i hemmet, vilka frågor vår partipress ej hin- ner att ingående ägna sig åt.

»Morgonbris» måste *därför* följa de olika partiorganen *in i alla arbetarhem, på alla verkstäder och fabriker där kvinnor finnas*, ty genom sin *egen tidning* få kvinnorna *kännedom om arbetarrörelsen, om den politiska och fackliga solidariteten.*

Vi uppmana kvinnoklubbarna att snarast på sina möten taga upp frågan om *det bästa sättet att agitera för »Morgonbris» och att få dess upplaga allt större.* Då »Morgonbris» nu är klubbarnas tidning är *det deras ovillkorliga plikt, att på alla sätt stödja den och få den ut överallt.* Det är *icke* nog med att varje klubb rekviderar så många ex. som gå åt till klubbens egna medlemmar, utan *bör varje medlem sälja tidningen, så att alla kvinnor på platsen känna, läsa och äga »Morgonbris».* Klubbarna böra tillsätta flera kommissionärer vid sidan av huvudkommissionären, vilkas uppgift då skall vara, att alla kvinnor genom »Morgonbris» följa den socialdemokratiska kvinnorörelsens arbete för vårt gemensamma mål.

Vi veta det väl, att ju större »Morgonbris» upplaga blir, ju starkare blir

ekonomien, och får »Morgonbris» därigenom möjlighet till, att genom goda bidrag på alla områden verkligt fylla sin stora uppgift.

Låt oss fördubbla upplagan och till nästa halvår ha den uppe i 20,000 ex.

Låt »Morgonbris» bli landets största kvinnotidning.

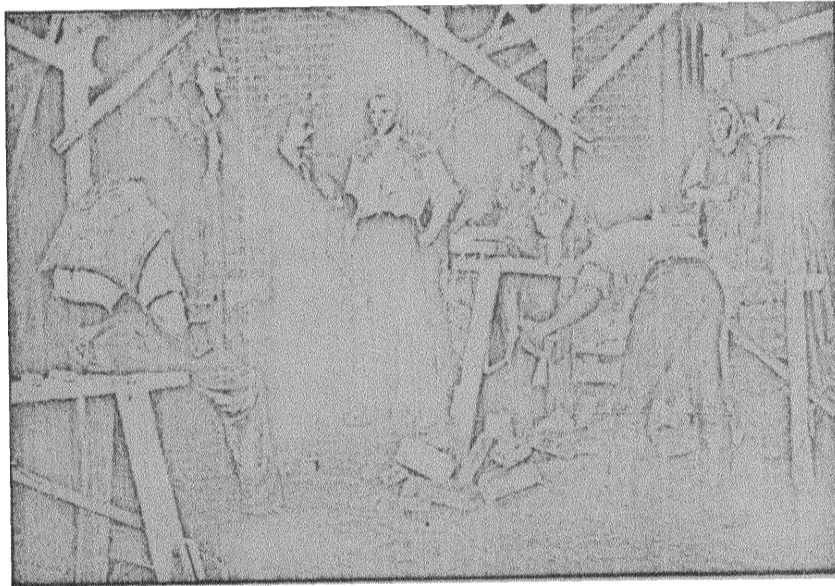
Det kunna vi om vi vilja det alla.

Med partihälsning

Soc.-Dem. Kvinnokongressens v. utskott.

Vår outtröttliga Kata

börjar bli föremål för en något överdriven uppmärksamhet från myndigheternas sida. Nyss blev hon dömd till

»AGITATION» AV HILDUR HULT.

Detta konstverk är skänkt till Stockholms Folkets Hus av direktör Alrik Hult och pryder för närvarande dess A sal.

2 månaders fängelse i Ronneby. Växiö ville inte vara sämre och så inbillade man sig även där att riksdagen känt sig smäddad.

Men vår Kata, som väl i närvarande stund är Sveriges modigaste kvinna, roade sig att driva litet med »systemet» och så upprepade hon inför en entusiastisk publik i A-salen i Folkets Hus, Stockholm, sitt åtalade föredrag. Och publiken ställde sig solidarisk med Katas »smädelser» mot riksdagen och uppstämde ett dånande leve för vår präktiga agitator efter hennes kraftiga vidräkning med den klasslagstiftande riksförsamlingen.

Få nu se om Stockholms myndigheter äga några vidare vyer, ty då blir det nog upplösning av »Grönköpingsrättvisans» korståg mot fru Dalström.

Nästa nr av Morgonbris utkommer den 5 mars. Rekvirera i god tid. Agitera för Morgonbris!

Den första ryska kvinnokongressen.

Översättning för »Morgonbris» av E. V.—n.

Julveckan 1908 kommer att kvarstå som ett särskilt minnestecken i den ryska frihetsrörelsen, ty då avhölls där den första ryska kvinnokongressen. Närmare 1,000 ombud från olika delar av »tsarriket», även omfattande Turkestan och Sibirien, voro närvarande. Doktor Shabanova, en av den ryska kvinnorörelsens ledare, öppnade kongressen med ett entusiastiskt tal om den vaknande kvinnorörelsen i alla länder, till kamp för frihet och jämställdhet med männen. Efter detta inledningstal, som hälsades med ett intensivt jubel, framlades programmet för kongressen i tre avdelningar: Upplysning, ekonomi — och politik.

Majoriteten av ombuden syntes komma från den burgna klassen och en massa referenter i ryska pressen talade om elegansen och den personliga charmen, som vilade över dessa.

Ordningmakten hade fullt arbete att hålla de nyfikna på avstånd, ty vid öppnandet hade bestämts, att endast några få, jämte tidningsreferenterna, skulle äga inträde, men tillloppet av unga män och kvinnor, som trängdes vid dörarna, var enormt.

På lördagen hade de olika fragmenterna inom kongressen delat sig i två partier, emedan representanterna från arbetareklassen ansåg sig ej vara i stånd till förening med dem, som kommit från den maktägande klassen.

Den ekonomiska debatten var särdeles livlig, och passionerade skildringar från armadets värld fingo nog många av de, som ej trängt sig in i dess intima detaljer, att förstå allt elände som existerar i Ryssland. Rasfrågan och särskilt jedeförföljelserna fingo en hetsig debatt. Det påvisades hurusom många av kvinnorörelsens energiska och främsta krafter kommit från judarna. Ett uttalande gjordes även till förmån för judarna. Madame Milinkoff talade om kvinnorörelsen i England och suffragetternas verksamhet. Det intresse och den entusiasm som gjorde sig gällande på denna första kongress i Ryssland vittnar tydligt om det stora »uppvaknandet» i det undertryckta landet, där Tolstojs läror spirat fram trots allt motstånd, och där så många plågats och förföljts långt utanför gränserna, därför att de arbe-

tat och kämpat för frihet och rätt. Säkertligen hälsa alla, som önska se Rysslands folk frigjort, denna kvinnornas frammarsch med glädje och lyckönskningar, med förhoppning att den måtte bli en av grundstenarna för den nya tidens läror i Ryssland.

Norges arbetarkvinnor och socialdemokratien.

Arbetet för de norska arbetarkvinnornas sammanslutning inträder i en ny face, i det i Kristiania skall upprättas ett kvinnligt sekretariat för ledningen av agitationen.

Det är partiets kvinnoförbund med den bekanta fru Tynæs i spetsen, vilket samman med landssekretariatet har utarbetat en, enligt norska Soc.-Dem., tidsenlig plan. Utan landsorganisationens stöd skulle planen knappast kunna realiseras.

Sekretariatet skall lämna råd rörande allt föreningsarbete samt anordna föredragsturnéer. Ett eget organ för kvinnorna projekteras även.

I Norge finnes för närvarande c:a 300,000 röstberättigade kvinnor, och av detta antal skulle 80 proc., om de voro klassmedvetna, absolut tillhöra det socialdemokratiska partiet och verka för dess program. Säden är alltså mycken.

Även i Norge börjar man nu agitationarbetet efter samma arbetssätt som hos oss, tyckes det, och där böra ju politiska kvinnoorganisationer, eller "separata", som man vill kalla våra klubbar, ha ett verkligt stort arbete att utföra, då man räknar på att 80 proc. av de röstberättigade kvinnorna skulle kunna tillhöra det socialdemokratiska partiet.

Vi tro det ej dröjer så länge, förrän även Danmarks kvinnor börja sitt arbete att få alla sina klassystrar med i arbetarrörelsen. Ett hjärtligt "lycka till" sända vi de norska partikvinnorna, och vi önska att samarbetet mellan Skandinavians arbetarkvinnor härefter må bli ännu livligare och mer givande än hittills.

Religion och rösträtt. I Sigtuna har man en rösträttsförening, i vars stadgar det heter:

»Medlem av Sigtuna rösträttsförening kan varje svensk kvinna och man bli, som vill förenings principer och som icke är gudsförnekare» o. s. v.

Annars kan man ju tycka, att »gudsförnekaren» skulle så till vida ha friare förutsättning för att verka för kvinnens rösträtt, som han ju icke är bunden av ordet: »Kvinnan tige i församlingen».

Vid glöden.

*Jag är trött på mig själv, på mitt liv
och på tingen,
och en dag väl jag bränner å bålet mitt
hopp!*

*I tystnadens ensamma, fannande skugga
vill jag se mitt lidandes lågor slå opp.*

*Och se'n i de långa och skrämmande
nätter*

*vill jag läsa i brändernas falnade glöd
om hetaste kärlek, om stoltaste tankar,
om soliga dagar, om smärtor och död...*

*Om den vida, oändliga. fannande kärlek,
om livet och hatet, om bojer och band.*

*Om anden och tingen och evighetstanken —
om allt det mig sökte i varandets land.*

*Jag sedan min farkost bland skären vill
driva,*

att stormen och natten må villa dess lopp.

*— Ur livets och tidernas bok har jag
samlat*

mig skatter, som gömmts för att ej grävas opp.

Julia.

Bränden.

Av Fredrik Persson.

Jag sov och jag drömde en underbar dröm.

I skymningen under gråa valv satt jag bland en stor skara människor i en gammal, mycket gammal och ärevärdig dö. På de vitkalkade väggarna lekte solens glimmande strålar, brutna genom de höga men dammiga rutorna, på vars ytor bilder ur saga och legend voro återgivna med skarpa och grella färger. Däruppe under valven var det mörker, djup tryckande skymning, som kämpade med det blodröda ljuset från solen, som nyss hade höjt sig över österns guldkantade moln.

Vid altaret, glimmande av sirade helgonbilder, med tomma, själlöst stirrande blickar, stod en gammal prest med ett vitt, böljande skägg. Hans kappa var broderad med rankor och solar och i den gamla skrumpna handen höll han en gyllene biskopskräcka, som vacklade hit och dit när de förtorkade musklerna slappades.

På altarets signade bord lågo rikets regalier och när reflexerna från ljuset berörde dess yta, tyckte jag mig se stora droppar av blod, som sakta sippade ned emot den vita duken.

Prästen stod stum, med halvslutna ögon, och kring hans tandlösa mun låg ett drag av stolthet, parad med ålderdomlig självöverskattning.

Och jag satt stilla och stirrade fram emot all denna skimrande prakt i den gamla dömen, som en gång byggts upp i den avlägsna sagotidens natt.

Där framme i koret sutto rikets herrar med gyllene band och stora blixtrande ordnar på frackar och guldgalonerade uniformer, men alla blickade de med slöa, djuriska blickar på prästen och de dyrbara helgonbilderna där framme vid högaltaret. Stilla och ängslig satt jag hopkrupen vid den högvälvda ingångsporten, väntande på vad som komma skulle. Och runt omkring mig hopade sig massor av människor, gamla och unga, män med strålände trotsiga ögon, kvinnor med bleka, insjunkna kinder och tysta svältfödda barn, som voro höljda i lumpor.

Så ljöd genom tystnaden ett skälvande ackord från kyrkans osynliga orgel. Stilla kom det, buret av den kvävande luften, fyllde rummet med sina toner från golv till tak, studsade tillbaka mot de granitmurade valven och sänkte sig som en ångestmarterad människas viskning i döden mot den lyssnande massans sänkta huvuden.

Starkare rullade tonerna fram, allt starkare, bullrande, dånande i slamarande tongångar med inslag av kvävda snyftningar och gilla vanvettiga skratt. De gamla murarna skakade när de brusande tonmassorna med våldsamt kraft slog emot dess ytor, och i den gamla prästens hand skakade kräcklan, som om liv gjutits in i dess döda materia. Allt högre, allt mäktigare vällde musikens toner genom valven, allt högljuddare skuro ångestens skrån fram genom bruset, allt eldigare glimmade de hopsjunkna människornas ögon, när musiken tolkade gångna släkters rop efter ljus och deras vanmäktiga bön om befrielse.

Men oberörda av tonernas profetiska ord sutto rikets herrar med drömmande blickar och njöto av glansen från regalierna på den vita duken under altarets brinnande ljus.

Musiken dör sakta, sakta som en vandrings viskning bland fältens blommor och de skärande ropen på frihet och ljus tystna lik den brusande orkanens röst, som förtonar i havets fjärran vidder.

Jag stirrar i drömmen på den skröplige mannen med kåpa och kräcka och jag ser hur hans slappa drag till sist lysa upp och han öppnar sin mun för att tala.

— Vänner, säger han med ängslig stämma, vars tonfall genljuda med ett förtonande ekos suck uppe mot de skumma valven, vänner, det stundar vargatider för vårt lands heliga institutioner — det brusar en storm genom världen, och jag fruktar för vad som skall komma. Proletärerna, de egendomslösa slavarna, ha gjort uppror som fordom dödsinvidiga gladiatorer under Spartacus, och vi de heliga

dogmernas, de gudomliga institutionernas målsmän måste frukta för detta rasande anlopp.

Han teg ett ögonblick och for med den skumma blicken villrådig över raden av mäktiga män, som sutto honom närmast — och, som om deras anblick gjutit mod i hans sinne, sträckte han i nästa ögonblick upp sig och med metallisk klang stötte han staven mot det vita golvet av marmor.

— Men vänner, våra institutioners trogna beskyddare, skola vi tillåta det? — — — Nej, och åter nej — — — ännu äga vi makten i våra händer — — — vartill hava vi fångelser, vartill hava vi starka präktiga bojor, vartill, mina herrar, om ej för att krossa och ödelägga dessa uppstudsiga, som vågat tvivla på vår auktoritet. — — — Mina herrar, låten bålen flamma på torgen som fordom under Huss' dagar, bränn dessa samhällsvådliga individer, som predika läran om likhet för alla — — — bränn — — — bränn!!

Hans hesa, skälvande röst dog bort som en viskning i mörkret, men i samma ögonblick ljöd genom tystnaden ett jämrande nödrop, skarpt och klagande som en dödsdömdas människas förtvivlade bön:

—Hjälp, hjä-ä-lp, det brinner — — — elden är lös — — — hjä-ä-ä-lp!

Och som rasande furier störtade människorna upp från sina platser för att kasta sig mot templets port innan dömens murar skulle störtas samman över deras huvuden. Trampet av tusende fötter blandas med kvinnors gälla skri och barnens rop om förbarmande — och stark obeveklig rusar massan fram mot den vidöppna dörren, där det solmängda ljuset strömmar dem till möte.

Det flammar i takets resning, det glimmar av blodröda slickande lågor mot fönstrens färggranna målningar, det sjuder och dånar i luften och därframme omkring bordet med rikets regalier ligga guldsmidda herrar på knä med stumma, bedjande läppar väntande på döden. Prästen har krossat sin stav och slitit av sig den sirade kåpan, men själv står han stödd emot skrinet med den helige Eriks ben och ber att denne skall frälsa alla dessa renlärige och frömma genom ett stort, glänsande underverk.

Den kämpande hopen av proletärer har nått ljuset till sist, men när de dödssträmda herrarna ville följa dem efter, slår porten igen med ett runande dån och de dödsdömdas skri stiga som röken från en offereld mot de svarta valven.

Det knastrar och sjuder därute i ljuset och de lekande eldtungorna slå högt mot de drivande molnen. Den väldiga dömen med sitt himmelssträvande torn brinner och röken ligger svart och tung som en dimma i hösten över den vida nejden. I skyn kretsas ängsligt skriande fåglar med utspända vingar, som svärtats av sot och på höjderna kring det brinnande templet står tusende proletärer och skåda mot solen, som röd och dyster blickar fram genom massor

av stinkande rök. Det flammar i takets sparrar, det gnistrar, och tusen små lågor snurra runt kring fönster och utsprång; med ett brak störtar taket samman och flammornas ljus skymmer ett ögonblick solen, men ännu står tornet högt och allvarligt omvärvat av slickande eldar och rök.

Hör, nu dånar storklockan däruppe i det darrande tornet och malmens klagande klang svävar ut över nejden, manande, kallande hjälp till den urgamla dömens räddning.

Ding... däng... ding... däng... hör hon ropar, hör hur förtvivlade snyftningar blandas i dess bedjande, kallande toner — — — hjälp — — — hjälp — — — hjälp — — — hjälp — — —; kyrkan uppförd i forntidens grå skymning håller på att förgås i eld.

Och hjälpen kommer, kommer i karriär efter frustande hästar, som drypa av svett.

Ur vägen — — — tuut — — — tuut — — — ur vägen proletärer, ty här komma de som skola frälsa kyrkan, som flammar i eld.

Vilka brandsoldater och vilken vagn!!! Det blixtrar av guldgalonerade militärmössor och kvävda rop och förbannelser från räddarna blandas med hästarnas klappande hovslag.

Ur vägen proletärer, här kommer den privilegierade konsten, här kommer militärerna för att rädda — men vilken underlig uniform de f. ö. bära dessa knektar med guldsmidda mössor. På skramlande kanonvagnar åka de och själva äro de klädda i vita, blodiga rockar, som räcka dem ned till fotknölarne. Vid deras sidor dingla olixtrande bilar, av samma sort som dem slaktare bruka och i sina händer bära de skarpslipade, långa knivar, med bruna fläckar av torkat människoblod.

De köra fram och vända nedanför tornet, brösta av sina kanoner och vända deras svarta mynningar mot det jublande folket, som fortfarande stirra mot solen.

I tornet är klockan stum, ty nu har frälsningen kommit, men det knittrar och knakar i dess gamla, vittnande murar.

En gammal man med röd bödelskåpa träder fram till sina vitklädda medhjälpare och med ett djävulskt leende på läpparna kommenderar han kort: — Skjut!

Men i samma ögonblick skakas luften av ett öronbedövande dån, det gungande tornet störtar samman över räddningsarmén i djupet och de glimmande lågorna slå upp mot himlen, svepande allt i ett bländande skimmer av ljus.

Dömen, som trotsat stormar och anlopp under otaliga sekler, har förstörts och gått under i den renande, luttrande elden.

Men i dess bolmande, stinkande rök såg jag i drömmen en väldig skepnad med flammande ögon och med en bok tryckt mot sitt dunkande hjärta. Och på dess pärm stod med guldguldande

skrift: Framtidens lag: kärlek och rättvisa.

Och hans röst mullrade som ett avlägset tordön, när han talade till oss:

— Ur röken från detta de fallna dogmernas, de förnuftsvidriga rättsbegreppens heliga tempel skall stiga framtidens kyrka, där människor skola tillbedja frihetens och rättvisans gud.

Hans röst dog bort, och själv försvann han för min blick, men i öster brann solen i guld och spred sitt glitter över det mörka sovande landet.

Detta var min underbara dröm, skådad en natt i skymning, men jag vet att den drömmen varslar för oss undanskymda människobarn om en ny stor tid med jubel och lycka.

Georg Brandes om kvinnans politiska rösträtt.

En dansk tidning, »Kvinde Valgret», har utsänt en enquête i frågan om kvinnans rösträtt till en del framstående politiker och vetenskapsmän.

Det är tre frågor som uppställts.

1. Är ni principiell anhängare eller motståndare till kvinnans politiska rösträtt?

2. Anser ni att den bör genomföras nu eller att den bör anstå?

3. Vilken betydelse antar ni att den kommer att få för samhället, hemmet och kvinnorna själva?

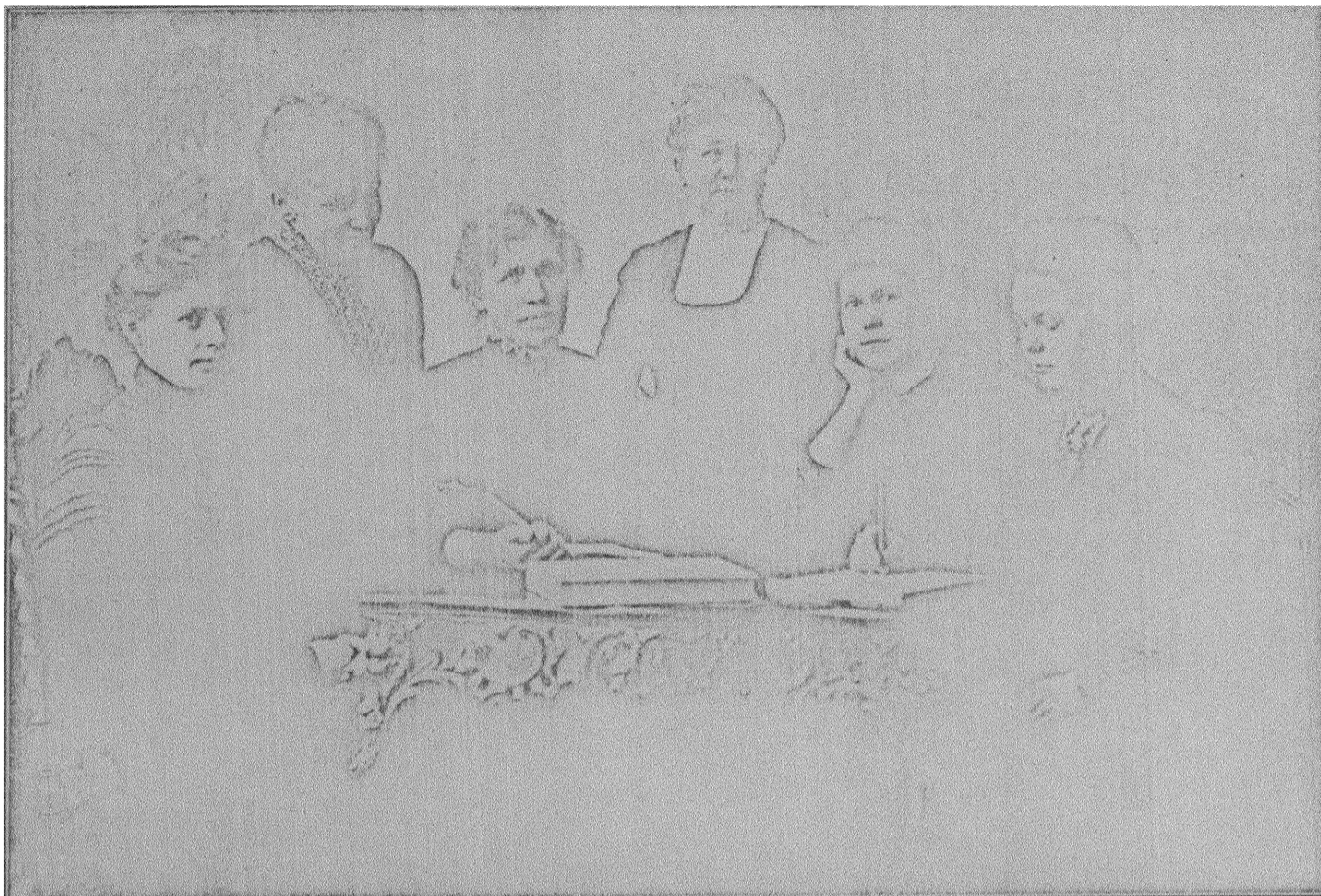
Bland dem som svarat är också Georg Brandes, som skriver följande:

1. Jag kan varken kalla mig anhängare eller motståndare till kvinnornas politiska rösträtt. Jag anser det ej rättfärdigt att motsätta sig den, men väntar mig ingenting av den. Den kommer att i ett stort antal fall blott medföra att en man, som förr hade en röst, får två. I betraktande av de allra flesta mäns egennyttia, okunnighet och omedgörlighet, anser jag, att kvinnan i regel ej kommer att göra sämre bruk av rösträtten än männen.

2. Genom att genomföra denna rösträtt nu i Europa, skall man i sådan grad stärka klerikalismen, som efter två århundradens kamp är något försvagad, att folken i de romanska och slaviska länderna komma att försättas ett århundrade tillbaka i tiden och i de övriga länderna säkerligen gott ett halvt hundratal år.

3. Ytterligare föröka »vrövel».

Då de flesta män, enligt Brandes, äro »egennyttiga, okunniga och omedgörliga» och »kvinnorna ej komma att göra sämre bruk av rösträtten än männen», så kan väl talet om, »att kvinnornas rösträtt skall sätta folken ett århundrade tillbaka i tiden» jämföras med mäns begrepp om »kvinnologik» eller också »vrövel».

STYRELSEN FÖR KVINNORNAS FACKFÖRBUND.

SIGNE SVENSSON. FRU ANNA PETTERSSON. HILMA LARSSON. FRU ANNA STERKY. JENNY KARLSSON. FRU ISIDORA KARLSSON.

Att bana vägen

för kvinnornas frigörelse från industrialismens exploatering av deras arbetskraft och hälsa är och har alltid varit det tyngsta och svåraste arbetet inom vår arbetarrörelse.

Det måste alltid utföras med hänförelse för befrielsens idé och med en fast tro på det, att äntligen en gång skall målet för deras strävan nås, och alla industriarbeterskor komma till klarhet om sin ställning på arbetsmarknaden och till organisationen.

Denna lilla grupp kvinnor, vilken som styrelse för »Kvinnornas Fackförbund», har just fått utföra ett verkligt »grov-arbete» för att få ut organisationens idéer bland våra arbeterskor, och ha även sett ett gott resultat av sitt arbete.

När man följt denna styrelsens arbete, så vet man vilka bekymmer den alltid haft för att kunna hålla sina organisationer uppe, för att kunna giva organisationerna reella fördelar, för att agitera och få dem starkare.

Nu har det lilla förbundet gått in i Skrädderiarbetareförbundet, vilket vi tro skall i ännu högre grad göra organisationsarbetet bland särskilt beklädnadsindustrins arbeterskor fruktbringande.

Någon presentation i »Morgonbris» av denna styrelse är ej behöfvig.

Vi känna dem alla. Vi veta vilket arbete de utfört för vår stora, vackra idé. Vi veta att de även givit arbeterskorna sin egen tidning, »Morgoubris», och att de med gott hjärta föreslog sin kongress att denna tidning, som blivit

dem så kär, skulle överlätas till de soc.-dem. kvinnoklubbarna, väl vetande att »Morgonbris» likväl alltid blir densamma som den varit.

»Morgonbris» vill härmed giva ett *varmt tack* till styrelsen för Kvinnornas Fackförbund för dess uppoftande, energiska arbete för kvinnornas frigörelse.

Den som en gång blivit hänförd av rörelsens stora idéer och börjat sträva för dess mål, blir »bergtagen» och kan inte slita sig från det om det än är aldrig så tungt, och just därför veta vi, att det vi önska livligt även är absolut visst, att ännu i många år framåt ha vi dessa våra kamrater med i den stora kampen för sanning och rätt åt alla.

Vi måste lära oss solidaritet in i minsta detalj av vårt arbete. Det har hänt att tio platser i landet sänt tillbaka »Morgonbris», därför att paketet med tidningen kommit till orätt person. När vi på exp. ej ännu vet de nya kommissionärernas adresser, så är det icke för mycket begärt, att de som få tidningen sig tillvänd, av hänsyn både för organisationen och för »Morgonbris», själva överlämna den till rätt person eller till styrelsen.

Det är likgiltighet och brist på solidaritet som gör att man, därför att man ej nu är kommissionär, helt tanklöst bara sänder tillbaka tidningen.

En dag i en amerikansk handskfabrik.

För Morgonbris.

Översättning från engelskan av E. W-n.

Följande interiör ur en arbeterskas liv visar hur en arbetsdag tillbringas i den stora republiken.

Fabriksvisslan blåser kl. 7 på morgonen, men styckarbeterskorna komma ej förrän 7,30. Straffet för att komma efter den bestämda tiden är förlust av halva dagen, ty flickorna kunna ej rapportera om arbete, förrän på middagen. Detta straff är för att flickorna noga skola passa tiden, vilket är många gånger svårt, även för de punktligaste, ty de kunna försenas genom rubbningar i spårvagnstrafiken och dylikt. Det enda tillfälle, som lämnas överseende, är stormigt väder. Allt arbete i sysalarna är styckarbete, så lönen blir eft. r snabbheten. Handskarna tillverkas dussinvis, och varje arbeterska har sin specialdel att utföra. Nästan alla handskar fullbordas på avigan och sändas därefter till en annan avdelning att vändas och pressas. Endast till för några få år sedan tillverkades handskarna helt och hållet av en arbeterska, men mängden av tillverkare har nu drivit det till detaljarbete. Det finaste arbetet på handsken är också därför det enda som lockar några att lära yrket. Det grövre arbetet är enkelt och fordrar mer hastighet än skicklighet.

Det är en ganska egendomlig syn att gå igenom fabriken och mellan fönstren se de upphängda 85 cents-väckarklockorna. Dessa klockor äro åstadkomna genom att var och en lägges till en 5 eller 10 cents. Man läser och hör ofta kritik över de manliga arbetarna i fabriken, som vakta klockan med oroliga ögon för att släppa verktygen på den bestämda sekunden, men orsaken till att dessa flickor förskaffa sig klockor är för att kunna se att de ej förlora tid. Det är lätt att förlora några minuter utan att veta det förr än dagens lön räknas ut. Varanda arbeterska vet hur lång tid det tar att utföra de olika delarna av en handske och därför se de på klockorna för att veta att ingen tid går förlorad.

När de börja dagens arbete, veta de icke vad lönen blir, och de måste räkna och fundera för att återvinna förlorad tid. Även om det icke är deras eget fel att de förlora tid, drages det av på dagspenningen. Till exempel om ett dussin handskar skurits från tjockare skinn och därför äro mer hårdarbetade, eller när de alla stå i kö och vänta på materialet ända till 20 min. Andra exempel gives också; om något inträffar med maskinen, vet man ej hur lång tid som där försvinner innan den blir brukbar. Visserligen kan förmanen tillåta flickan att arbeta vid en annan maskin, men när hon icke äger samma vana vid denna som vid sin egen, blir det ej lätt att uppnå samma snabbhet. Många arbetsgivare föregiva som skäl för styckarbetet, att det presterar större arbetsintensitet. Detta är nog sant, men det är också på arbeterskans bekostnad. Hon får icke endast betala med den förlorade tiden, utan även med sina krafter. Varje människa äger en viss portion styrka och energi, men är det riktigt att offra allt detta, som här blir fallet, de första åren, och sedan bli kraftlös och oduglig? Styckarbetet driver flickorna till överansträngning och till överdrifter, som icke stå i samband med deras fysik. När man ser nybörjare, förvånar man sig över den fart, med vilken de driva sin maskin, och man ställer till sig frågan: "Hur länge står hon ut"? En arbeterska omtalade sin erfarenhet. Förmanen kom sent en dag och frågade henne hur hon tyckte om arbetet. "O", svarade hon, "jag skulle aldrig bli trött att sy på den här maskin." Men förmanen hade sett och hört detta så ofta, att han tvivlande skakade på huvudet och sade: "Glöm ej dessa edra ord om några år, ifall ni är kvar", och det hade hon ej gjort, så nu visste hon sitt misstag.

Klockan 1/2 10 f. m. blåser visslan och 5 minuter lämnas för en lätt lunch. På middagen ha de en halv timme, då de kunna förtära av sin matsäck. Kokande vatten finnes i stora kittlar, så att de kunna koka té eller kaffe. En halvtimme synes nog för kort för att äta och ändå använda många endast 15 minuter för att ej minska sin förtjänst.

I varje fabrik finnas en mängd kvinnliga och manliga förmän, som levaka firmans intressen för att spara in "en cents" här och där. Arbetstagen slutar 1/2 6 e. m.

Arbetsgivarna klaga ofta över att de måste anställa så många arbeterskor, men om de i stället hjälpte upp och förbättrade fabrikslokalerna på ett sätt som visade att de hade omtanke för sin personal, skulle helt säkert detta betala sig. En god sak har deras organisation, som tillhör "The Womens Trade Union Leange" i Chicago, utträttat, nämligen tillfälle till konferens mellan deras representanter och arbetsgivarnas, vilka då diskutera och överlägga om sina olika intressen och spörsmål till de kvinnliga arbetarnes fromna.

Selinda och Leander.

*Vi gjuder du i vägen
så sorgfull i hågen
ditt ögas salta biflod, o
Selinda Fläderblom?
Han svek, du svek, I sveken —
så lyktar ju den leken,
så skall den lekas utan ro,
tills jordens krets är tom.*

*Stryk bort din gråt min vackra vän,
Här finns ju gott om manfolk än, å ja,
och säg mig, då vi ses igen,
om jag ej rätt dig bra!
När månen blir en spann,
bli alla gossar trogna, å ja,
när alla enbär mogna,
få alla flickor man*

*Vi hänger du i lågen,
där skeppet far på vägen,
så dyster som i galgen, o
Leander Liljekvist?
En liten boll av fläder,
en pust i västanväder
är flickans hjärta, flickans tro,
och det är dem du mist.*

*Stick seglet opp, min lille vän,
och res till Kalifornien, å ja,
men säg, då du är här igen,
om ej jag kväder bra:
När oxen lägger buss
och skeppare bli kalvar, å ja,
då kan du ta på allvar
en flicka och en puss.*

Erik Axel Karlfeldt.

(Ur »Fridolins Poesi».)

MORGONBRIS är nu införd i posttaxan Prenumerera på MORGONBRIS!

Kvinnokongress i England.

Engelska arbetarpartiet (Labour Party) höll sitt nionde årsmöte i Portsmouths stadshus med början den 27 jan.

Till partiet är även anslutet det kvinnliga arbetareförbundet (The Womens Labour League) vilket på tisdagen dryftade sina speciella angelägenheter vid tvenne önskade sammanträden och ett stort offentligt kvällsmöte. Kvinnornas konferens öppnades av presidenten miss Margaret Bondfield med ett tal, vari hon antydde förbundets uppgifter. Dessa äro av politisk och social natur och innefatta bl. a. agitation för rätten till arbete, minimilönefrågans lösning, bespisning av skolbarn och sundhetsinspektion. Inom förbundet finnes numera även en barnavårdskommitté, med uppgift att förskaffa föräldralösa eller missvårdade barn hem och modersvård.

Miss Mac Arthur bragte en hälsning från kvinnliga fackförbundet (Womens Trade Union League) som f. n. räknar 160,000 medlemmar. Från systerorganisationerna i Amerika och Australien hade representanter infunnit sig och bragte sina kommittenters hälsning. Ombudet från Australien, miss Tompkinson, relaterade under livligt bifall, huru de australiska kvinnorna i femton års tid använt sin rösträtt.

Exekutivkommittén rapporterade att 20 nya avdelningar av förbundet bildats, så att avdelningarna nu uppgå till 40. Av de nya avdelningarna äro tre bildade i Skottland och Irland, där förbundet förut ej haft några avdelningar.

På eftermiddagsmötet behandlades bl. a. frågan om de arbetslösa kvinnorna. Starka protester uttalades mot välgörenhetssällskapens sätt att hjälpa nödställda kvinnor. Mrs Bruce Glasier uttalade, att den bästa definition på detta sällskaps intresse för de mödlidande voro för fem styver utfrågningar och för en styver hjälp. Konferensen beslöt uppfordra regeringen att verkliggöra principen om rätt till arbete för varje medborgare, oberoende av kön, genom inbringande av lagförslag till nästa parlamentssession. Vidare beslöt konferensen framställa krav på, att fri läkarevård och medicin måtte medfölja läkarebesiktningen i skolorna, ävensom på en lag om änke- och pupillförsäkring. Därefter antogs en resolution om nationalisering av sjukhus och kliniker.

Slutligen förekom en debatt om skyddslagstiftning för mödrar. Miss Mac Arthur konstaterade, att Tyskland, Frankrike och Österrike voro längre komna i detta hänseende än England. En industriellt arbete sysselsatt kvinna borde ej få börja arbeta förr än ett år förflutit från barnsörd, och staten borde garantera henne vist understöd under denna tid. Ingen resolution antogs i denna fråga.

Så finns det även inom Englands arbetarparti en separat kvinnorörelse, vilkens stora strävan är att samman med sitt parti arbeta för de stora samhällsfrågornas lösning och för arbetarrörelsens idéer.

Brevlåda.

Anna Persson, Gellivare. För sent. Nästa nummer.

Till våra meddelare. Alla bidrag till "Morgonbris" böra skrivas med tydlig stil, och med bläck endast på ena sidan av papperet, samt får det inte förekomma förkortningar av ord, som kv. kl. i stället för kvinnoklubbar, em. i stället för emellertid, o. s. v. Sådana manuskript måste ju alldeles skrivas om innan de kunna sändas till sättning.

Red.

Från arbetsfältet.

Brev från Göteborg.

I detta brev vill jag tala litet om Göteborgs kvinnoklubb.

"Bevars, finns det en kvinnoklubb där?" hör jag någon utropa, "den ha vi då aldrig hört något ifrån".

Det är väl bäst att först som sist bekänna, att den inte är så stor till numerär eller så arbetskraftig som man kunnat vänta av en klubb i en så stor stad som Göteborg, där det finnes så många arbeterskor. Väsentliga orsaken härtill är nog den, att man har så mycket att dela sitt arbete på, ungdomsklubbar, fackföreningar, föreläsningar, studiecirklar m. m., och allt är förenat med kostnader och förtjänsten är dålig i de flesta fall. Därtill har man att räkna med en viktig faktor, den mångomtalade kvinnliga liknöjdheten och trögheten. Orsakerna till dessa utmärkande egenskaper vill jag icke nu beröra, fastän det kanhända skulle bli till kvinnornas fördel. En sak till, som inverkar, är nog den, att denna klubb som de flesta är politisk och det som kvinnorna hitintills minst befatat sig med är väl politik. Det går också trögt att få inpräntat, att de även där ha intressen.

En ljusning har ju dock gjort sig märkbar på detta område även i vårt land på den senaste tiden, men när man ser all ännu rådande okunnighet, då ter sig alla de krafter, som äro satta i verksamhet för upplysning i detta syfte, såsom myror i färd med att vältra ett berg. Vi äro emellertid många härnere, som äro ense om det, så jag tar mig dristigheten att nedskriiva det, på samma gång överlämnande åt alla kvinnoklubbar landet runt att bedöma, huruvida det är faktum eller ej. Det skulle vara glädjande bli vederlagd i detta fall, åtminstone från något håll, men jag är djärv nog att ej tro på det. Vi påstå att de organiserade männen ej understöjda kvinnoorganisationerna, såsom de borde och skulle. Det låter ju som en förödmjukning, men vi ha alltför många bevis på att det är sanning. Att vi ändock ha lysande undantag att notera erkännes med glädje och tacksamhet. Vi få väl hoppas, att i den mån vi insätta vår kraft för vårt gemensamma mål, skola även männen stå oss bi. Jag tror den satsen ej är nog inlärd än, att kvinnorna utgöra hälften av mänskligheten.

Oaktat Göteborgs kvinnoklubb arbetat och arbetar under tryckta förhållanden, har den städse varit vaken och initiativtagande, tack vare den kärntrupp, som från början hållit den uppe. (Klubben fyller 7 år den 25 mars i år).

Medlemmarna ha i de flesta fall varit gifta, även det ett hinder för klubbens arbete, då ju många hustrur som äro villiga och dugande krafter, helt naturligt äro upptagna av hemmet och familjen.

Offentliga möten anordnas ofta, icke minst i lokala frågor, ty här är ej litet att riva upp och syna närmare. Vad som på ett par år vållat stora svårigheter har varit det nästan omöjliga att anordna möten eller fester, då de lokaler som stå till buds äro både olämpliga och dyra och svåra att erhålla. Men då Arbetarpalatset vid Järntorget blir

färdigt äro alla bekymren i den vägen avhjälpda.

Ett vackert minnesmärke för klubben är Göteborgs Folkbildningshem, till vilket klubben tagit initiativ och ekonomiskt understött.

Klubben har även utgivit en tidning som heter "Värlöfte", vilken tidigare utsändes på allvar. Jag passar på att rekommendera den till alla klubbarna till försäljning. Den kommer ut endast en gång och är ej lokal, utan passar överallt. Tidningen har sitt eget värde däruti, att den nästan uteslutande är skriven av klubbens medlemmar. Klubben kommer att i den närmaste framtiden på allvar taga itu med agitationen bland hemarbetarna. Inför dessa står man så gott som maktlös man måste ha myndigheterna med sig, åtminstone läkare och bostadsinspektörer. Och få allmänheten att inse faran av, att få sina artiklar förfärdigade i härdar för alla möjliga sjukdomar.

Dessa arbetare äro i regel så likgiltiga, att det fordras ingripande från samhällets sida. Att tala om nyttan och nödvändigheten av organisation är till ingen nytta, så länge de få arbeta utan kontroll från samhället, är min mening.

Klubben hade ett offentligt möte den 21 jan. då frågan "Ökad och kvinnlig yrkesinspektion" diskuterades. Frågan inleddes av en medlem, fil. kand. Ester Brissman, med ett sakrikt föredrag. Jämförelser gjordes mellan Englands skyddslagsstiftning och Sveriges, och man gjorde sig då, som så ofta den frågan, "varför lagstiftas här alltid mot arbetaren?" Yrkeslagen borde väl åtminstone vara obetingat för honom. Man ser hur det står till. Den är mer till för arbetsgivaren, vilken i många fall tjänar mer på, att överträda "skyddslagen" än att lyda den. Av diskussionen på mötet framhölls särskilt dessa punkter: Amställande av flera och kvinnliga inspektörer med befogenhet att kraftigt ingripa där så gives anledning, att dessa inspektörer assisteras av arbetare, att den läkareundersökning som lagen påbjuder verkställas med mera omsorg och ansvarskänsla än som hitintills varit fallet, att mera uppmärksamhet ägnas åt mindre industrier och hantverk. Slutligen att hemarbetet kommer i åtnjutande av den kontroll yrkeslagen möjligen kan utöva. Mötet var fåtaligt besökt, och man hade hoppats att kvinnor i massa skulle mött upp, det gällde ju deras hälsa och liv.

De veta väl bäst var skon klämmer och varför ej hjälpa till med att få det bättre då? I kvinnor som arbeta på fabrik eller verkstad, betyder det ej något att få rymligare lokaler, mera luft, sol och ljus, värme, matsal, badrum, humanare behandling, kortare arbetstid, skydd för edra lemmar? O, att man kunde tala med anglars tungor eller med tordönsstämma, vilket som bäst verkar, för att få alla våra dignande, förpinta kvinnor att förstå sitt människovärde. Jag vågar ej tänka på allt som nu gör livet så bitent för kvinnorna och så se all slöhet som är rådande.

Den som har fått inblick i sammanslutningens stora betydelse eggas åter och åter till

ständiga försök att få kvinnorna med, och det skall även lyckas. Det måste, vi få ej lämna oss någon ro förr, må vi insätta all den energi vi äro mäktiga i arbetet härför, och måtte de bättre lottade och allt fler intelligent kvinnor sluta sig till oss arbetare.

Må de känna det som en skyldighet och plikt. Hur kan väl någon kvinna ostört njuta av både andligt och lekamtligt välstånd då hon vet att de flesta av hennes eget kön lida brist i båda dessa avseenden.

E. S.

Västerås soc.-dem. kvinnoklubb

avhöll årsmöte tisdagen den 19 jan. Av styrelsens årsberättelse framgick, att klubben under året avhållit 22 ord. och 2 extra möten. Medlemsantalet har ökat med 27 medlemmar. Inkomster och utgifter ha balanserat på kr. 307:06.

Till styrelse valdes: ordf. fru Agnes Söderqvist (omvald), övriga ledamöter fru Sofia Asp (omvald), samt fruarna Maria Nilsson, Hilda Eklund och Cecilia Sundberg (nyvalda). Styrelsesuppleanter blevo fruarna Anna Johansson, Jenny Hagman och Ida Eklund.

Till revisorer omvaldes fruarna Ida Olsson, Emma Gustafsson och Anna Olsson samt rev.-suppl. fru Frida Lindgren och Frida Palm. Vid mötet, som var talrikt besökt och präglades av den bästa stämning, ingingo 3 nya medlemmar i klubben och hysa vi den livligaste förhoppning, att arbetarkvinnorna allt mer skola inse sin plats som aktiva deltagare i den soc.-dem. arbetarrörelsen. Ansluten eder därför, till våra kvinnoklubbar, tillägger vår referent, och vi instämma.

Böra kvinnorna deltaga i den soc.-dem. rörelsen?

utgjorde ämnet för ett kortare anförande, som partiets agitator, hr Elmgren, höll den 19 jan. å Folkets hus, Västerås, omedelbart före soc.-dem. kvinnoklubbens årsmöte. Talbesvarade denna fråga med ett obetingat ja, vilket han även sökte bevisa med andragande av en del exempel från det praktiska livet. Anförandet mottogs med ljudligt bifall av publiken, vilken huvudsakligast bestod av kvinnor.

Karlskronabrev.

Det är ej ofta man i "Morgonbris" spalter ser några rader ifrån denna plats. Den lilla kvinnoklubb, som med ett fåtal, dock om arbetarörelsens ädla mål klart upplysta medlemmar, finnes till, arbetar nog så gott den kan, men något storartat som är värt att komma till vår tidning Morgonbris med, ha vi ej kunnat uträtta, varför vi ansatt det vara onödigt fylla tidningen med innehållslösa rader. Men för att ni ej skola tro, att vi äro alldeles avsmnade med vår klubb taga vi ändock oss friheten sända några rader.

Det finns väl knappast någon så slö och mörk plats för en kvinnoklubb att arbeta på som i Karlskrona, åtminstone tro vi ej det, och vi ha många gånger nästan hållit på att tappa tålmodet, men så ha vi tagit i med nya krafter, alltid med samma resultat — lönest arbete. Men vi skola ändå hjälpas åt, ty en gång om det ock dröjer, skola vi nå målet: "Frihet, jämlikhet och broderskap".

Det enda, i agitatorisk väg, som vi på grund av dålig ekonomi kunnat göra var att

vi häromdagen i gemenskap med härvarande soc.-dem. ungdomsklubb anordnade ett offentligt möte med föredrag av fru Kata Dalström, vilket var ett av de bästa agitationsmöten vi varit med om, enär det räknade över 200 deltagare.

Ja, vidare ha vi ej att omtala denna gång, men i hopp om att det även här skall ljusna för våra idéers spridning, tecknar:

Med soc.-dem. hälsning:
H—a H—n.

Stockholms allmänna kvinnoklubbens offentliga möte

den 18 jan. hade samlat en fulltalig publik, som med spänd uppmärksamhet åhörde dr Julia. Kinbergs föredrag över Sexuell hygien.

Det såväl till form som innehåll ypperliga föredraget förtjänar sannerligen att upprepas många gånger inför en publik av mödrar, ty det kanske kunde lära dem vikten och betydelsen av den undervisning vi kunna och böra giva våra barn i berörda ämne.

Klubbens sångkör sjöng före och efter föredraget, allt mottaget med livligt bifall.

Från Billesholm.

Billesholms kvinnoklubb avhöll möte den 10 jan., varvid revisionsberättelsen över föregående års räkenskaper upplästes och godkändes. Av densamma framgick att klubbens inkomster under året utgjort kr. 256: 79, därav utgör månads- och inträdesavgifter kr. 123: 80. Bland utgiftsposterna märkas: kostnaderna för ett standar kr. 107: 73, köpta 5 andelar i Folkets hus och 1 andel i konsumtionsföreningen, tillsammans 60 kr., avgift till arbetarekommunen kr. 43: 80, hyra för möten kr. 20: —. Den kontanta behållningen vid årets slut utgjorde kr. 82: 84. Klubben som sådan har sedan 23 juni 1907 och till den 1 oktober 1908 — sedan har rörelsen övertagits av Billesholms kooperativa kvinnoförening — idkat fiskhandel och har under denna tid omsatt fiskvaror för kr. 4,804: 47, en ganska respektabel summa. Denna rörelse har haft till följd att fiskhandlarna på platsen har nödgats nedsätta sina allt för höga priser, och nämnda affär är en ständigt nagel i ögat på dem och de söka på allt sätt misstänkliggöra densamma.

På klubbens initiativ och sedan privatbagarna på platsen allt mer och mer gjort sitt bröd minimalt har styrelsen för Billesholms konsumtionsförening gått i författning om anskaffande av bröd från kooperativt bageri. Detta är en ganska fördelaktig affär för såväl konsumtionsföreningen som den brödkonsumerande allmänheten. Privatbagarna lämnade endast 12 proc. och det kooperativa bageriet lämnar 20 proc., dessutom lämnar det senare minst 20 proc. större bröd än privatbagarna. Att efterfrågan varit stor på det kooperativa bageriets bröd framgår därav, att på 8 månader har omsatt för kr. 2,500. Nu är det ätt märka att på landet brukar de flesta husmödrar själva baka största delen av det bröd som åtgår i deras familjer.

Vid senaste val av fattigvårdsstyrelse lyckades det oss att få invald en av våra klubbmedlemmar, fru Olivia Karlsson, i nämnda styrelse. Det hade varit önskvärt att få in flera kvinnliga representanter i denna styrelse, därför att inom denna kommun är det i regel änkor efter avlidna gruvarbetare och

öfver barn samt ogifta mödrars barn som komma i en sådan ställning att fattigvården skall ta hand om dem och då torde det vara lämpligt att kvinnorna äro i majoritet i fattigvårdsstyrelsen, men vi hoppas att vid nästa val skall det lyckas oss bättre.

Den 27 februari skall klubben fira sin 2:dra årsfest och om möjligt skall kvinnlig talare anskaffas. Det är inom parentes sagt mycket svårt att få kvinnliga talare. Till förra årsfesten kunde vi icke, oaktat flitigt korresponderande uppbringa någon sådan. Det borde ovillkorligen vidtagas åtgärder för utbildande av kvinnliga talare, därigenom skulle agitationen bland kvinnorna få bättre fart.

Då klubben för 2 år sedan bildades av fru Elma Danielsson, spådde hon att medlems-siffran sannolikt kom att gå upp och ned några gånger innan det blev stabilitet inom klubben, men hittills har medlems-siffran hållit sig ganska konstant, något över ett hundra. Visserligen finns det några stycken, som uraktlåtligt att betala sina månadsavgifter, men det är icke många. Nog kunde man räkna på större tillslutning i ett samhälle, vari finnas 4- å 500 vuxna kvinnor, om inte likgiltigheten vore så stor, och en del kvinnor tycker att då de icke ha fackliga intressen att bevaka, så är en kvinnoklubb överflödigt, en annan del försöker draga löjets skimmer över det hela. Det ena med det andra gör att medlems-siffran är jämförelsevis låg.

Angående spridningen av "Morgonbris" har klubben beslutat, att de som önska tidningen, skola fortast möjligt anmäla sig hos styrelsen, som föranstaltar om tidningens hemtagande. A—n.

Trelleborgs socialdemokratiska kvinnoklubb höll den 20 jan. sitt ordinarie månadssammanträde. Bland frågor, som stodo på dagordningen, var bland annat bojkotten mot Pellerins och Zeniths margarin. Klubben beslöt att för sin del göra allt för att få denna bojkott så effektiv som möjligt.

Vidare upptog man smutslitteraturen till behandling, men beslöt att bordlägga den till resultatet av mötet mellan socialdemokratiska och fosterländska ungdomsföreningarna i samma fråga bleve känt. En inbjudan att med ombud deltaga i en kvinnokonferens i Eslöv påskdagarna, blev på grund av de ekonomiska svårigheter, som föreningen dras med, avslagen. Mötet var ganska talrikt besökt och vill klubben härmed anmoda alla arbetarkvinnor att ansluta sig till densamma.

Nya klubbar

ha bildats i Surahammar och i Stockholm, å Södermalm. Den nya klubben i Stockholm bildades efter ett föredrag av fru Ruth Gustafson, och fick genast 67 medlemmar.

Brev från Boden.

Kamrater inom Sverges soc.-dem. kvinnoklubbar, hur tror ni det skall kännas när man blivit "fastklubbad" att skriva till Morgonbris, och sedan på ett kommande möte blir tillfrågad: "Vart tog brevet vägen som skulle sändas till vår tidning?" Ej beredd på frågan, måste jag efter en stunds fundering erkänna min försumlighet, bedja om överseende, vilket beviljades med ett villkor att omedelbart uppfylla mitt uppdrag. Lovande bot och bättring skall jag nu försöka nämna något om vårt arbete i vår lilla klubb i Boden.

Börjar så att meddela från sistlidne sommars arbete, där vi först att börja med väckte frågan om en sagostundsafkon. Under ledning av en samarbetskommitté från olika organisationer (som även bidragit med pekuniär hjälp) har denna sagostundsafkon börjat sin verksamhet för en tid sedan. Trots den intensivaste motagitation från de frireligiöses sida, tycks företaget arta sig bra, emedan barnens antal ökar och deras intresse likaså.

Vidare beslöts på ett ord. möte den 26 okt. med anledning av en av kommunalnämnden tillstyrkt ansökan om ölutskänkningsrättigheter till Pensionatsinnehavaren, samt kommunalstämmans fattade beslut, där 37 röstande segrade över 148 mindre röstgäande, att anordna den första kvinnliga demonstration för att därigenom visa vårt ogillande av stämmobeslutet. Vår kvinnliga demonstration gick av stapeln den 30 okt. Sedan lämnade vi inbjudan till alla övriga nykterhets- och fackorganisationer att gemensamt deltaga i en större demonstration den 15 nov. I demonstrationen deltog 2,000 personer. Komna till Järnvägshotellet tystnade musiken och standaren sänktes, likaså förbi omnämnda pensionat, där tåget även vände om och så medelst omringades pensionatet av demonstranterna, vilka därefter fortsatte upp till kyrkan vilken upplåtits för demonstrationstalen som hölls av kommissarien A. Berglund, folkskolläraren A. Brännman samt resotalaren Blomgren vilken senare talade för lokalt veto.

Så hade vi den 29 nov. vår årsfest, där det omväxlades med tal, sång, musik och deklamation. Av årsberättelsen framgick att 24 ord. möten avhållits. För agitation har klubben anslagit 70 kr. För sagostundsverksamheten 30 kr. Så har under året bildats en "storstrejksfond" där en mindre summa pengar vid varje möte avsättes. För att gynna de kooperativa idéerna har tecknats 3 st. andelar i koop. bageriet härstädes. Brandförsäkring av klubbens inventarier har överflyttats till ömsesidiga brandförsäkringsföreningen Samarbete, Stockholm. 6 st. andelar har tecknats i Folkets husföreningen.

Som jag nu i korthet redogjort för vårt arbete under det senaste året, får jag tillägga att intresset synes vakna mer och mer bland våra kvinnor, emedan medlemsantalet ökar, och ej blott det, utan mötena besökas numera regelbundet, och det är ju ett gott tecken. För att ej taga tidningens spalter i anspråk längre får jag avsluta min lilla epistel med en varm kamratlig hälsning till alla kvinnoklubbarna landet runt från Bodens soc.-dem. kvinnoklubb.

Hulda N—n.

Brev från Hallstahammar.

Som det aldrig skrivits något i "Morgonbris" om kvinnoklubben vid Hallstahammar, så vill jag här i korthet omtala hur svårt det är att driva en klubb till något resultat här i de s. k. "gulingarnas" stamort.

Klubben bildades i fjol den 20 febr. efter ett föredrag av fröken Hilma Hofstedt och tycktes då intresse ej fattas, men som många av nyfikenhet antecknade sig och sedan ej besökte några möten, så blev det ej mycket lovande. Det finns nog många, som äro intresserade för den goda sak, som vi alla arbetarkvinnor böra sträva för.

Vi bedriva vår agitation genom att sälja

"Morgonbris" och broschyrer och anordna agitationsmöten, men det är många som tycka sig för goda att gå med i klubben och vilja därför ej läsa vår tidning, som kan upplysa dem om vår ställning till arbetarrörelsen.

Som nu ett år har gått sedan klubben bildades, ha vi beslutat att hålla en årsfest den 21 febr. och hoppas vi då att få många nya medlemmar, trots de smygande försöken att omintetgöra den förhatliga kvinnoklubben.

Ett försök att kunna stävja de rullande ölkrogarna har gjorts, men som de maktägande äro delaktiga i bryggeriet, så gick det beklagligt nog om intet, fast här är en plats, som behöfve något efterhållas i de vidriga förhållanden, som ölet många gånger är vållande till.

Mycket kunde nog här vara att säga, men återkommer jag i ett annat brev.

Med kamrathälsning till alla kvinnoklubbar landet runt från Hallstahammars klubb.

Augusta Sjöholm.

Gellivare Socialdemokratiska kvinnoklubb avhöll sin första årsfest den 25 jan. i samband med faninvigning.

Klubben, som bildades av fru Kata Dalström den 21 januari 1908, räknade vid årsskiftet 53 godkända medlemmar. Redan den 1 april förlidit år anslöt sig klubben till platsens arbetarekommun.

Klubben har under året utvecklat en intensiv agitatorisk verksamhet. Förutom den inköpta fanan, som kostar 110 kr. och som betalats kontant, har klubben inköpt 10 andelar i föreningen Folkets Hus å vardera 10 kr.

Sedan årsberättelsen föredragits, hölls festtalet av fru Fredin, för närvarande medlem av Malmbergets kvinnoklubb.

Talarinnan löste på ett mästertligt sätt sin uppgift och i entusiastiska ordalag tolkade hon kvinnans såväl rätt som plikt att deltaga i organisationsarbetet.

Manande kvinnorna till enig och målmedveten kamp för bättre och lyckliga samhällsförhållanden för alla. Talarinnan slöt med att utbringa ett fyrfaldigt leve för den nya fanan och för Gellivare soc.-dem. kvinnoklubb.

Fanan, av rött helylle med vita bårder och fransar, torde med säkerhet intaga rangplatsen bland de fälttecken, som Gellivare organisationer ha att uppvisa.

Under festen, som var ovänligt talrikt besökt av till övervägande del kvinnor, förekom sång av en barnkör samt musik och deklamation. Det hela avslöts med dans, som räckte tills fram på småtimmarna.

Som helhetsverkan kan konstateras, att kvinnorna utveckla långt mera energi och arbete för organisationen än vad fallet är med männen. Dessa borde ha åtskilligt att lära av den livskraftiga kvinnoklubben, skriver "Norrskensflamman".

Barnen och industrin.

Göteborgs skolförening har beslutit ingå till Centralstyrelsen för Sveriges allm. folkskollärareförening med begäran, att föreningen måtte, på sätt den finner mest verksamt, vidta åtgärder för att skolplikten måtte ut-

sträckas från nuvarande 12 till 13 år, detta för att fördröja minderårigas användande i industriellt yrke.

Även hemställes, att sådana barn måtte erhålla medgivande att få ledighet att bevista fortsättningsskolan i ytterligare 2 år, eller till fyllda 15 år. För barn under 14 år bör arbetstiden sättas till högst 36 timmar i veckan och under 15 år högst 48 timmar i veckan.

Kvinnor som postmästare.

Generalpoststyrelsen har nyligen i en skrivelse till k. m:t uttalat sig om kvinnliga postföreningens krav i detta avseende. Styrelsen avstyrker föreningens fordran, som går ut på förbehållande av ett visst antal postmästarejänster åt kvinnliga posttjänstemän. Det riktiga synes styrelsen vara att utan sådan fixering låta de kvinnliga posttjänstemännen vara likställda med de manliga i fråga om befordringsrätt till postmästarejänster i de två löneklasser, som avsetts, och förklarar styrelsen, att med undantag av ett par nyligen inträffade fall ingen kvinnlig postexpeditör anmält sig som sökande till postmästarejänst; att de kvinnliga postexpeditörerna ej blivit befordrade till postmästare, beror sålunda enligt styrelsens mening på dem själva.

Norska kvinnornas nationalråd

begär av stortinget 2,000 kr. för bestridandet av representation i Kanada vid internationella kvinnorådets generalförsamling. Resan mellan London och Toronto beräknas kosta 400 kr., tur och retur.

Regeringen anbefaller beloppets beviljande.

Kvinnorösträtten i Schweiz.

I flera kantoner i Schweiz ha kvinnorna valbarhet till skolkommissionerna, så t. ex. i kantonerna Zürich och Basel. Nu har sådan valbarhet också beslutits av stora rådet i kantonen i Neuenburg, på förslag av den socialdemokratiska fraktionen och med 45 röster mot 39. Bland motståndarna befunno sig 30 "radikala" och 9 konservativa. Samtidigt höjdes lärarlönerna något. I kantonen St. Gallen ha över 4,000 underskrifter, därav 2,800 kvinnliga, insamlats för en inläga till myndigheterna, som bl. a. skall kräva kvinnors valbarhet till skolstyrelserna.

Siffror från Londons kvinnliga arbetarvärld.

Hela Londons kvinnliga befolkning utgör 2,394,456. Därav äro 70,088 under tio år, och oanställda — under vilken rubrik alla de tröttkörda familjemödrarna och skolbesökande barnen hänföras — uppgå till 1,205,037. De lönarbetandes antal är 719,331 eller 32 proc. av hela den kvinnliga befolkningen. Av 52,952 mera speciellt utbildade äro 38 proc. lärarinnor.

Av den väldiga massan fabriksarbeterskor äro ännu endast 120,000 fackligt organiserade; av dessa komma de två tredjedelarna på bomullsfabrikernas personal, och dessa organiserade arbetarskors ställning är faktiskt bättre än vid övriga fabriker i England. Så det hjälper även för kvinnor att — hålla ihop!

Ett tjänarinneförbund för hela tyska riket.

En tjänarinnornas kongress, som för några dagar sedan hölls i Berlin, behandlade bland andra frågor organisationsarbetet och beslöt bildandet av ett hela riket omfattande centralförbund, som i huvudsak skall befa sig med arbetsförmedling och understöd. De under "Gesindeordnung" (legohjonsstadgan, som gör dem halvt till livegna) stående tjänste flickorna sakna strejkrätt.

Varför hans äktenskap var misslyckat. Han betraktade sina barn såsom ett påhäng.

Han uttömde hela sitt förråd av artighet före bröllopet.

Han talade aldrig med sin hustru om affärer.

Han hade aldrig tid att taga sin hustru med sig ut.

Han portionerade ut pengar till sin hustru som till en tiggerska.

Han såg ned på sin hustru som på en lägre varelse.

Han tänkte aldrig på att äktenskapet hade två sidor.

Han hade ett sätt att uppföra sig hemma och ett annat att uppföra sig ute i sällskapslivet.

Han tänkte aldrig på att hans hustru behöfve beröm och uppmuntran.

Han ägnade ingen vidare vård åt sitt personliga yttre efter giftermålet.

Han ansåg att hans hustru borde tillbringa hela sin tid med hushållsbestyr.

Han gjorde aldrig några eftergifter för sin hustrus omdöme ens i oviktiga saker.

Han ansåg, att giftermålet hade gjort honom till sin hustrus herre i stället för till hennes medhjälpare.

Läs och sprid arbetarepartiets tidningar och broschyrer.

Minneslista.

Soc.-Dem. Kvinnokongr. Arbetsutskott. Verkställande utskottet, Stockholm.

Ordförande: Fru Ruth Gustafson, Haga gatan 18 IV ö. g.

Kassörska: Fru Elin Lindley, Tunnelgatan 1 B. I.

Utskottets medlemmar i landsorten.

Fru Anna Fredin, Malmberget.

Fru Signe Anderson. N. Kungsg. 27, Gävle.

Fru Ugländ-Anderson, Östergötlands Folkblad,
Norrköping
Frkn Anna Ekberg, Kaptensgatan 19, Malmö.

Soc.-Dem. Kvinnoklubbar.

Alby: Anna Wasell.
Ankarsrum: Alma Wahlström.
Arboga: Fru Enekvist, Platsförmedlingen.
Arvika: Fru Sofia Ivarsson.
Arlöf: Emma Eskilsson, Sockerfabriken.
Askersund: Fru Holm, nr 112.
Avesta: Fru Johanna Eriksson, Sägbo.
Billesholm: Thea Mårtensson.
Bjuv: Fru Kersti Månsson, Gruvan.
Boden: Fru Thyra Wikström, jägmästare
Lindvalls gård
Bomhus: Fru Hanna Bohman, Björnbo nr 6.
Borlänge—Domnarvet: Fru Julia Groth,
Hushagen, Domnarvet.
Borås: Frkn Mattis Persson, Viskaberg.
Boxholm: Ester Andersson, Sandbacka.
Charlottenberg: Frkn Krist. Guldbrandsson.
Deje: Fru Kristina Löv.
Ektorp: Fru Nelly Grönlund, Högåsen, Ek-
torp. *Saltjö--Dumnäs.*
Enköping: Elin Johansson, Kyrkogat. 13.
Eskilstuna: Fru Therese Olsson, Åsgat. 26.
Eslöv: Fru Ebba Hansson, Södergatan 17.
Forsbacka: Fru Hedvig Kling, Forsbacka
Bruk.
Forshaga—Klarafors: Fru Elvira Persson,
B.m.
Frånö: Fru Signe Lundborg.
Furulund: Fru Elna Malmgren.
Gällivara: Fru Lina Bolinder, M. A.
Grängesberg: Fru Sanna Ekholm.
Gävle: Fru Signe Andersson, N. Kungsg. 27.
Göteborg: Fru Klara Verhage, Borgargat.
18. Olskroken
Hagfors: Fru Lina Berg, Bruket.
Hallstahammar: Frkn Anna Berggren, Fram-
näs.
Hasslarps: Fru Matte Lundqvist, *Lydskåker*
Helsingborg: Fru Kristina Johansson, Karl
Krokgatan 50.
Huvudsta: Fru Berggren, Folkets Hus.
Höganäs: Fru Kristina Engström.
Hörken: Fru Selma Berggren.
Kalmar: Frkn Rhea Fürstenberg, Folkets
Hus.
Karlskrona: Hulda Henricsson, Blekinge
Folkblad.
Karlstad: Elin Jansson, Herrhagen 296.
Karlskoga: Fru Mina Uddenberg.
Katrinesholm: Fru Elisabet Eriksson, Sand-
gatan 11.
Kiruna: Fru Hilda Lundkvist, Bostad 32.
Kievlinge: Fru Vendla Vahlberg.
Kristianstad: Fru Alma Vesterberg, *Långe-
bro.*
Kristinehamn: Frkn Emma Olsson, Olsberg.
Kvarnsvede: Fru Hilma Sundström.
Landskrona: Fru Ada Thuresson, N. In-
farsgatan 3.
Lessebo: Bertha Jönsson, Lessebo Bruk
Lidköping: Anna Gustafsson, Gröfhusg. 58.
Limhamn: Fru Lilly Persson, Drottninggat.
Linköping: Agnes Lind, Tanneforsgatan 8.
Lomma: Fru Augusta Olsson.
Ludvika: Frkn Anna Nordgren, Förenade.
Luleå: Frkn Anny Ahlkvist, Charlottenlund.
Lund: Fru Emma Hansson, Folkets Hus.
Lysekil: Alma Dalström, Kronberget 2.
Malmberget: Anna Tegman, Johannis 103
Malmö: Fru Hanna Johansson, Bergsg. 31.
Marieberg: Fru Marta Frånberg.
Marieholm: Fru Hilma Nord.
Motala: Frkn Hedvig Bergstrand, Folkets
Hus, *Motala verkstad.*
Munkfors: Fru Ruth Johansson.
Nautanen: Fru Ida Tanberg.
Norberg: Fru Alma Thorell.
Norrköping: Fru Mimmi Gyllander, Norra
Kungsgatan 19.
Nyköping: Fru Ida Johansson, Repslagare-
gatan 27.
Oxelösund: Fru Emilia Lundal, Konsum-
tionsföreningen.
Persberg: Fru Lydia Nääs.
Ramnäs: Fru Maria Eckerman.
Riksgränsen: Fru Dagny Hedgren.
Skärålid: Fru Ellen Ekberg.
Skromberga: Oliva Möllergren, Skromberga,
Ekeby.

För klubbarna att rekvirera:

Protokollsböcker Kr. 1:— | *Stadgar* pr 100 st. Kr. 3:—
Matriklar » 2: 50 | *Medlemskort* ... » » » 2:—
Kassaböcker » 1: 50

Broschyrer:

Arbetskvinnorna och socialismen. Av Fredrik Ström. Pris 10 öre.
*Kvinnor, skaffa Eder bildningens och sammanslutningens
makt.* Av Fredrik Ström (Gratisbroschyr).
Morgonbris. Pris 10 öre.

20 proc. lämnas å 10-öres broschyrer och å »Morgonbris».
Nya broschyrer äro under arbete.

Rekvirera! Gör slut på den upplaga, som nu finnes
inne. Sälj broschyren och "Morgonbris".

Verkställande utskottet.

Adr.: Fru Elin Lindley, Tunnelgatan 1 B I, Stockholm.

Kan något gott komma från Norrköping?

Ja!

ÖSTERGÖTLANDS FOLKBLAD,

som numera är en av de största och innehållsrikaste av partitidningarna. Pris pr kvartal
Kr. 1: 50, pr månad 60 öre, pos arvudet inberäknat.

Östgötar, som lämnat hembygden, böra isynnerhet beakta att de erhålla bästa och
snabbaste underrättelser från länet genom

ÖSTERGÖTLANDS FOLKBLAD.

Redovisning för "Morgonbris"

Nr 1.

Från följande organisationer har ingått redo-
visning:

Arboga Soc.-Dem. Kvinnoklubb.
Bergviks Soc.-Dem. Ungdomsklubb.
Charlottenbergs Soc.-Dem. Kvinnoklubb.
Degerfors Arbetarekommun.
Forsbacka Soc.-Dem. Kvinnoklubb.
Garpenbergs Soc.-Dem. Ungdomsklubb.
Gällivare Soc.-Dem. Kvinnoklubb.
Göteborgs Korkarbetsfackförening.
Hasslarps Soc.-Dem. Kvinnoklubb.
Malmbergets Soc.-Dem. Kvinnoklubb.
Kosta Grovarbetsfackförening.
Marieholms Soc.-Dem. Kvinnoklubb.
Nässjö Soc.-Dem. Ungdomsklubb.
Sävjö Arbetarekommun.
Surahammars Soc.-Dem. Kvinnoklubb.
Söderfors Kvinnogille.
Sparreholms Soc.-Dem. Kvinnoklubb.
Uppsala Sömmerskefackförening.
Åryds Soc.-Dem. Ungdomsklubb.
Oxelösunds Soc.-Dem. Kvinnoklubb.
Norrköpings Soc.-Dem. Kvinnoklubb.
Helsingborgs Soc.-Dem. Kvinnoklubb.

Kvitteras.

Expeditionen.

Köp Koop. Syfabriken LINNÉAS

tillverkningar. Efterfråga dem i de Koop.
affärerna över hela landet!

St. Vattugatan 5, II -- STOCKHOLM.

Gynna den kooperativa fabriktionen!

I händelse av fel i »Minneslistan» ombedes
klubbarna att snarast möjligt till redaktionen
insända rättelse å desamma.